

บทที่ 16

วิธีการเพื่อความปลอดภัย

ความมุ่งหมายในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย 1

ตามหลักของวิชาอาชญาวิทยา ซึ่งเป็นวิชาว่าด้วย ที่เกิด หรือสาเหตุแห่งอาชญากรรม มีความเห็นว่า อาชญากรรมเป็นผลผลิตของสังคม และความวิปริต หรือความบกพร่องของจิตใจกับร่างกาย เป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม ฉะนั้นการจะลงโทษผู้กระทำผิด จึงควรเพ่งเล็ง หางานที่ควบคุมผู้กระทำผิดมากกว่าการกระทำผิด คลออกจนพิจารณาถึงประวัติ ความ - ประพฤติ สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิต และสิ่งแวดล้อมทั้งปวงของผู้นั้น อนึ่งวิธีป้องกันอาชญากรรม จะต้องกำจัดการพื้นฐานทางสังคม กับทางตัวบุคคลผู้กระทำผิดเพื่อลดในอนาคตกด้วย ฉะนั้นประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบัน จึงได้มีนโยบายทางความผิดอาชญาว่า นอกจากโทษที่จะต้องใช้ลงแก่ผู้กระทำผิดแล้ว ยังจำเป็นต้องมีมาตรการ หรือวิธีการบางอย่างใหม่ซึ่งคุ้มครองผู้กระทำผิดด้วย โดยพิจารณาถึงพฤติการณ์ของผู้คนนั้น ที่อาจเป็นภัยแก่สังคม หรือแก่ผู้อื่นในอนาคต ซึ่งวิธีการนี้เรียกว่า " วิธีการเพื่อความปลอดภัย " (MEASURE OF SAFETY) โดยแยกจากโทษอาชญา

ด้วยเหตุนี้วิธีการเพื่อความปลอดภัย จึงมีความมุ่งหมายเพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการ - กระทำของผู้กระทำผิดที่ศาลลงโทษกัก หรือที่ศาลไม่ลงโทษกัก เพื่อป้องกันอาชญากรรมที่จะมีต่อไปในอนาคต และเป็นประโยชน์แก่ผู้จำคุกเอง เพื่อรักษานิสัย หรือความเคยชินต่อการกระทำผิด เพื่อมีอาชีพที่เหมาะสมแก่ผู้จำคุก ไว้ประกอบอาชีพต่อไป หรือเพื่อให้การรักษาพยาบาลแก่บุคคล บางประเภทที่อาจจะกระทำผิดได้ง่ายกว่าปกติ หรือห้ามการประกอบอาชีพบางอย่างที่ผู้กระทำ ความผิดได้กระทำ โดยอาศัยโอกาส หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพเช่นนั้น เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่สาธารณชน หรือผู้อื่นต่อไป หลักการเหล่านี้เป็นความคิดใหม่ในการใช้บังคับ เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งมีประโยชน์มากกว่าที่จะถือเป็นโทษ เพราะอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลง การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้เสมอ ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาของเราได้ยอมรับนำมาใช้ เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย แยกต่างหากจากโทษอาชญา

ข้อแตกต่างระหว่างโทษ กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ตามประมวลกฎหมายอาญา อาจสรุปข้อแตกต่างระหว่างโทษ กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย ได้ดังต่อไปนี้

1. วินัย ทองลงยา

1. โทษให้ลงแก่ผู้กระทำความผิดเท่านั้น (มาตรา 2) ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัย จะใช้แก่ผู้ที่ยังมิได้กระทำความผิดก็ได้ (มาตรา 46 ตอนแรก) หรือแก่ผู้ที่ไม่ลงโทษก็ได้ (มาตรา 46 ตอนท้าย และ มาตรา 48, 49) ซึ่งนักศึกษาคณะศึกษารายละเอียดเมื่อถึงมาตรา เหล่านี้อีกครั้งหนึ่ง

2. กฎหมายที่โทษของโทษที่อยู่ในขณะกระทำความผิด (ตามมาตรา 2 วรรคแรก) ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยให้ใช้กฎหมายในขณะศาลพิพากษา (มาตรา 12)

3. โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด เมื่อศาลพิพากษาแล้ว ศาลนั้นเองจะแก้ไขคำพิพากษาไม่ได้ ต้องห้ามตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 190 เว้นแต่โทษก็ยังไม่ถึงที่ศาลอาจเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกได้ (มาตรา 27) ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก้ไขได้เสมอ (มาตรา 16)

4. โทษจะโทษแก่เด็กที่มีอายุกว่า 14 ปี และไม่เกิน 17 ปีก็ได้ (มาตรา 75) ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้แก่เด็กที่มีอายุไม่เกิน 17 ปีไม่ได้ (มาตรา 41, 46)

5. การลงโทษต้องมีคำขอของโจทก์ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 158) ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่ต้องมีคำขอศาลมีอำนาจสั่งได้ (มาตรา 45 ถึง มาตรา 50) เว้นแต่คดีกับพวกที่โจทก์ต้องมีคำขอ (มาตรา 43)

การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย มีหลักเกณฑ์ตามที่ประมวลกฎหมายอาชญาบัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 12 ถึงมาตรา 16 ดังต่อไปนี้

1. ต้องมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย และกฎหมายที่ใช้ให้ใช้กฎหมายขณะที่ศาลพิพากษาคดี (มาตรา 12)

หมายความว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ศาลจะนำมาใช้บังคับแก่ผู้ใด ต้องเป็นวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ ศาลหรือโจทก์เองจะกำหนดขึ้นเองตามชอบใจไม่ได้ และต้องใช้กฎหมายในขณะศาลพิพากษาคดีไม่ใช่กฎหมายขณะกระทำความผิดอย่างโทษ เพราะวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่ใช่โทษ แต่เป็นเรื่องพฤติการณ์ของบุคคลที่อาจเป็นภัยแก่สังคม หรือผู้อื่นในอนาคต ฉะนั้นถ้าขณะที่ศาลพิพากษาคดี มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างใดก็ได้ ศาลย่อมใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นได้ เช่น จำเลยถูกฟ้องกบฏในประมวลกฎหมายอาชญา แต่ศาลพิพากษาลงโทษเมื่อใช้

ประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาห้ามมิให้จำเลยเข้าไปในเขตกำหนดความ
มาตรา 45 หรือห้ามเสพสุราหรือยาเสพติดให้โทษตามมาตรา 49 ก็ได้ หมายความว่า ให้ใช้
กฎหมายใหม่ย้อนหลังไปพิจารณาถึงพฤติการณ์ใดที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายใหม่ที่พฤติการณ์เช่นนั้น
มีผลไปถึงอันตรายอันอาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตได้มันเอง ซึ่งเป็นความมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดในการ
ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ฉะนั้นเมื่อใช้บังคับประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ศาลน่าจะพิจารณาถึง
พฤติการณ์ที่อาจใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้วเพื่อประโยชน์ในการ
ป้องกันอาชญากรรม และเพื่อประโยชน์แก่ตัวบุคคลผู้มันเองด้วย เพราะแม้ในกรณีที่ศาลไม่ลงโทษ
หรือปล่อยตัวไป ศาลก็ยังอาจใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้มันได้ ตามมาตรา 46, 48, 49

2. ถ้าผู้ใดถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยผู้ และมีกฎหมายบัญญัติขึ้นใหม่
ในภายหลังอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้คือ

2.1 กฎหมายใหม่ยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น ก็ให้ศาลสั่งระงับการใช้วิธี
การเพื่อความปลอดภัยนั้นเสีย โดยศาลจะสั่งเอง หรือเมื่อผู้มัน หรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือ
ผู้อนุญาตของผู้มัน หรือพนักงานอัยการร้องขอก็ได้ (มาตรา 13) เช่น สมมติว่ามีผู้ถูกกักกันตาม
มาตรา 41 ตามที่มีกฎหมายยกเลิกการกักกันตามมาตรา 31(1) เมื่อศาลทราบจากส่วนคดีมัน
เอง หรือเมื่อผู้มัน หรือเจ้าพนักงานอัยการร้องขอ ศาลต้องสั่งระงับการกักกันมันทันที

2.2 กฎหมายใหม่เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความ
ปลอดภัยนั้นเป็นอย่างอื่น ซึ่งมีผลอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้มันได้ หรือนำมาใช้บังคับได้
แก่การใช้บังคับตามกฎหมายใหม่เป็นคุณแก่ผู้มันยิ่งกว่า ดังนี้ เมื่อส่วนความปรากฏแก่ศาล หรือ
เมื่อผู้มัน หรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุญาตของผู้มัน หรือพนักงานอัยการ ร้องขอศาลให้
ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่กำลังใช้แก่ผู้มันอยู่ หรือร้องขอรับผลตามกฎหมายใหม่
ที่เป็นคุณแก่ผู้มัน แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งความที่เห็นสมควร (มาตรา 14) เช่น เติมศาล
พิพากษาถึงที่สุดให้กักกันจำเลยตามพระราชบัญญัติกักกันผู้มันสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479 แต่ปรากฏ
ว่า โทษที่จำเลยได้รับครั้งแรก จำเลยมีอายุยังไม่เกิน 17 ปี และกำหนดโทษจำคุกเพียง 3 เดือน
ต่อมากฎหมายอาญาได้กำหนดเงื่อนไขการกักกันใหม่ เป็นว่าจะกักกันผู้มันอายุไม่เกิน 17 ปีไม่ได้
และโทษจำคุกที่ไต่รับ อันเป็นผลที่เกิดจากร่างกักกันมัน จะต้องจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน(ตาม
มาตรา 41) เท่ากับว่าเงื่อนไขที่กักกันจำเลยได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปตามประมวลกฎหมายอาญา -

มาตรา 41 ที่มีบัญญัติขึ้นใหม่ อันจะให้นำมาถกกันจำเลยไม่ได้ กรณีเป็นดังนี้ ศาลก็ควรยกเลิกการถกกันเสียได้

3. ถ้าตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษใดก็ได้เปลี่ยนลักษณะมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ก็ให้ถือว่าโทษที่ลงตามคำพิพากษานั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย และถ้ายังไม่ไต่ลงโทษผู้นั้น หรือผู้นั้นยังรับโทษอยู่ ก็ให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้น แทนโทษนั้นต่อไป (มาตรา 15) เช่น เคมีการถกกันถือว่าเป็นโทษก่อนเปลี่ยนเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ก็คงถือว่า การถกกันไม่ใช่โทษต่อไป แต่เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ดังนั้น ผู้ใดเคยถูกถกกัน เมื่อพ้นจากการถกกันไปแล้ว เราก็คงถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องโทษมาก่อน เป็นแก่เคยได้รับวิธีการเพื่อความ – ปลอดภัย แต่ถ้ายังไม่ได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ ก็ให้เปลี่ยนเป็นการใช้บังคับวิธีการเพื่อความ ปลอดภัย

4. เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าภายหลัง ความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้นั้นเอง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น หรือผู้อนุญาตของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการว่า พฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่ง – เพิกถอน หรือสั่งการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นไว้ชั่วคราว ตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ (มาตรา 16)

บทบัญญัติมาตรา 16 นี้ ให้อำนาจศาล 2 ประการ ภายหลังที่ได้พิพากษาให้ใช้บังคับ วิธีการเพื่อความปลอดภัยไปแล้ว คือ สั่งเพิกถอน หรือสั่งการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย ไว้ชั่วคราวได้ แต่การที่ศาลจะสั่งเช่นนั้นได้ จะต้องมีความขอของบุคคลซึ่งกล่าวตามที่ระบุไว้ในมาตรา 16 และจะต้องปรากฏว่า “พฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย ได้เปลี่ยนแปลง ไปจากเดิม เช่น ศาลพิพากษาห้ามจำเลยเข้าเขตกำหนดเป็นเวลา 5 ปี ตามมาตรา 45 หรือห้ามเสพยา 2 ปี ตามมาตรา 49 ต่อมาปรากฏว่า จำเลยกลับประพฤติตนเป็นพลเมืองดี โดยขยันเป็นพระมาแล้ว หรือได้รับการรักษาพยาบาลจนเลิกเสพยาอย่างเด็ดขาด เมื่อมีความขอ ศาลจะสั่งเพิกถอนการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือถ้าศาลยังไม่แน่ใจ ก็จะสั่งการใช้บังคับ วิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ชั่วคราวก็ได้ เพื่อทดสอบความประพฤติ หรือความแน่นอน แล้วจึงสั่ง เพิกถอนก็ได้ เป็นต้น

วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามที่กฎหมายกำหนดไว้

โดยเหตุที่ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 12 บัญญัติว่า " วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้บังคับแก่บุคคลใดก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับได้เท่านั้น และกฎหมายที่จะใช้บังคับนั้นให้ใช้กฎหมายในขณะศาลพิพากษา "

ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 39 จึงได้กำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้รวม 5 วิธี คือ

1. กักกัน (ตามมาตรา 40 ถึงมาตรา 43)
2. ห้ามเข้าเขตกำหนด (ตามมาตรา 44, 45)
3. เรียกประกันตน (ตามมาตรา 46, 47)
4. คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล (ตามมาตรา 48, 49)
5. ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง (ตามมาตรา 50)

1. กักกัน

กักกันคืออะไร

เดิมพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 ถือว่า กักกันเป็นโทษอาญาพิเศษ และเรียกผู้ที่จะถูกลงโทษกักกันว่า " ผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย " ซึ่งเป็นคำประจานตราหน้าทำให้สังคมรังเกียจตลอดเวลา และเป็นความรู้สึกว่า เมื่อมีสันดานเป็นผู้ร้ายแล้ว จะทัศนียให้กลับตัวเป็นคนดีได้ยากมาก เพราะสันดานต่างกับนิสัย ซึ่งแก้ไขให้ได้ดี ประมวลกฎหมายอาญา จึงเรียกใหม่ว่า " ผู้กระทำความผิดทัศนีย " ซึ่งหมายถึงความเคยชินในการกระทำความผิด ดังนั้น มาตรา 40 จึงบัญญัติว่า " กักกัน คือการควบคุมผู้กระทำความผิดทัศนียไว้ในกำหนด เพื่อป้องกันการทำผิด เพื่อทัศนีย และเพื่อฝึกหัดอาชีพ "

ความมุ่งหมายของการกักกัน

จากบทบัญญัติมาตรา 40 นี้ เราจะเห็นได้ว่า การกักกันนั้น มีความมุ่งหมายอยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อป้องกันการทำผิดอีก อันเป็นการให้สังคมปลอดภัย จากการทำผิดของผู้นั้น ซึ่งอย่างน้อยก็ภายในระยะเวลาที่กักกัน หรือถ้าเขาสามารถเปลี่ยนนิสัยกลับตัวเป็นคนดีได้ ก็เป็นการป้องกันอาชญากรรมได้ตลอดไป และเป็นผลดีแก่ตัวผู้ถูกกักกันเอง
2. เพื่อรักษานิสัย คือเปลี่ยนความเคยชิน ต่อการทำผิดในสิ่งที่ผิดให้เป็นความเคยชินกระทำในทางที่ถูกและเหมาะสม
3. เพื่อฝึกหัดอาชีพ โดยให้ผู้ถูกกักกันรู้จักคุณประโยชน์ในการทำงาน ฝึกงาน รู้จักประกอบอาชีพ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัวต่อไป เมื่อพ้นจากการถูกกักกันแล้ว

เขตกักกันกักกัน

ตามมาตรา 40 บัญญัติว่า " กักกัน คือการควบคุมผู้กระทำผิดไว้ในเขต - กำหนด...." ซึ่งก็ไม่ได้บัญญัติว่า จะให้กักกันที่ไหนและอย่างไร เพราะเป็นเรื่องของฝ่ายบริหาร ที่จะกองปฏิบัติการให้เป็นไปตามความหมาย ในสมัยใดพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 ซึ่งมาตรา 11 บัญญัติให้รัฐมนตรี (ว่าการกระทรวงมหาดไทย) กำหนดเขตกักกัน โดยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2480 กำหนดให้เกาะคารูเตา และเกาะอื่น ๆ เป็นเขตกักกัน แม้ที่มีมิได้ใช้เกาะดังกล่าว เป็นเขตกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา เพราะได้มี พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510 บัญญัติไว้ ซึ่งตามมาตรา 4 ให้รัฐมนตรีกำหนดเขตกักกันโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เช่นเดียวกัน และกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งที่ 154/2511 ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2511 เรื่อง " กำหนดเขตกักกันนครปฐม " ตั้งอยู่ที่ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ซึ่งแยกออกจากหากจากเรือนจำจังหวัดนครปฐม เวลานี้คงมีเขตกักกันดังกล่าวเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย และเป็นสถานที่สร้างขึ้นเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา และตามนโยบายในเรื่องนี้ อันเป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย

หลักเกณฑ์ในการกักกัน

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 41 ได้บัญญัติวางหลักเกณฑ์ในการจะกักกันผู้หนึ่งผู้ใดได้ จะต้องปรากฏว่า

1. ผู้ยื่นเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว หรือ
2. ผู้ยื่นเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ว่ากว่า 6 เดือน มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาตามที่ระบุไว้ในมาตรา 41 (1) ถึง (8) รวม 66 มาตรา และ

3. ผู้ยื่นพ้นจากการกักกันตามข้อ 1 หรือพ้นโทษไปแล้ว ตามข้อ 2 ยังไม่เกิน 10 ปี
4. ผู้ยื่นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดในบรรดาความผิดที่ระบุไว้ข้างต้นสักครั้งหนึ่ง จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ว่ากว่า 6 เดือน สำหรับการกระทำความผิดนั้น และ
5. ผู้ยื่นได้กระทำความผิดที่ระบุไว้ในขณะที่อายุเกิน 17 ปี แล้ว

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ครบถ้วนดังกล่าวมาแล้ว มาตรา 41 วรรคสองบัญญัติว่า " ศาลอาจถือว่าผู้ยื่นกระทำความผิดคดีนี้เสีย และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปี และไม่เกินสิบปีก็ได้ " ซึ่งหมายความว่า กฎหมายให้อยู่ในดุลพินิจของศาล ที่จะถือว่าผู้ยื่นกระทำความผิดคดี - นี้นี้เสียหรือไม่ หรือศาลควรจะกักกันผู้ยื่นหรือไม่ เพราะการกักกันอย่างน้อยตั้งแต่ 3 ปี ถึง 10 ปี ซึ่งเป็นการทรมานทอญ จึงควรให้ศาลใช้ดุลพินิจให้ละเอียดรอบคอบ ไม่ควรกักกันง่ายเกินไป ข้อสำคัญต้องพิเคราะห์ถึงความมุ่งหมายของการกักกัน และพิเคราะห์ถึงสาเหตุของการกระทำ - ความผิด กับอาชีพของผู้ยื่น ทดดูการแฉกคลุม และพิจารณาทางตัวผู้กระทำผิดว่า ถ้าให้อยู่ในสังคมต่อไปจะปลอดภัยแก่สังคมหรือไม่ ถ้าไม่ปลอดภัยจึงจะให้กักกัน เป็นต้น

หลักเกณฑ์ในการกักกัน 5 ข้อ ดังกล่าวข้างต้น ควรทำความเข้าใจให้กว้างขวางต่อไป เพราะบางข้อเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่จำเป็นของควรรู้

ข้อ 1 ผู้ยื่นเคยถูกกักกันมาแล้ว

ตามข้อนี้ ผู้ใดเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันตามกฎหมายเก่ามาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันตามประมวลกฎหมายอาญามาแล้ว ย่อมเข้าเกณฑ์ ตามข้อนี้

ข้อ 2 ผู้ยื่นเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ว่ากว่า 6 เดือนมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา 41 (1) ถึง (8) คือ

- (1) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชนตามมาตรา 209 ถึงมาตรา 216

(2) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามมาตรา 217

ถึงมาตรา 224

(3) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามมาตรา 240 ถึงมาตรา 246

(4) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 276 ถึงมาตรา 286

(5) ความผิดคอรัปชั่น ตามมาตรา 288 ถึงมาตรา 290 และมาตรา 292 ถึง

มาตรา 294

(6) ความผิดต่อร่างกาย ตามมาตรา 295 ถึงมาตรา 299

(7) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา 309 ถึงมาตรา 320

(8) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามมาตรา 334 ถึงมาตรา 340 มาตรา 354

และมาตรา 357

ข้อนี้หมายความว่า ผู้ใดเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในบรรดาความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งที่ถูกหมายระบุไว้ตามมาตรา 41(1) ถึง (8) รวม 66 มาตรา จึงจะเข้าเกณฑ์ตามข้อนี้ ถ้าเป็นความผิดตามบทมาตรานี้ อื่น ๆ ตาม – ประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามพระราชบัญญัติอื่นใดก็ตาม ไม่เข้าเกณฑ์ข้อนี้ จะพิจารณาให้ กักกัน

อนึ่ง ผู้กระทำความผิดที่ระบุไว้ตามมาตรา 41(1) ถึง (8) นี้ ไม่จำเป็นต้องกระทำความผิดในข้อเดียวกัน หรือไม่ประเภเดียวกัน จะกระทำความผิดตามบทมาตราใดมาตราหนึ่ง มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน คือตั้งแต่ 6 เดือน ขึ้นไปทั้ง 2 ครั้ง ย่อมเข้าเกณฑ์ข้อนี้ ถ้าใน 2 ครั้งนั้นศาลพิพากษาจำคุก 6 เดือนมีเพียงครั้งเดียว ก็จะกักกันไม่ได้

สำหรับผู้ที่เคยถูกศาลพิพากษาให้กักกัน แม้ถูกกักกันเพียงครั้งเดียว ก็เข้าเกณฑ์ที่จะ กักกันได้

ข้อ 3 ผู้พ้นโทษจากการกักกัน หรือพ้นโทษไปแล้ว ยังไม่เกิน 10 ปี

ข้อนี้หมายความว่า ผู้ที่เคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้วก็ได้ หรือผู้ที่เคยถูกศาล พิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้วอย่างน้อย 2 ครั้งก็ได้ เมื่อผู้พ้นโทษจากการกักกัน หรือพ้นโทษจำคุก ครั้งสุดท้ายไปแล้วยังไม่เกิน 10 ปี และมากระทำความผิดที่ระบุไว้ตามมาตรา 41(1)

ถึง (8) อีกครั้งหนึ่ง อาจจะเข้าเกณฑ์ที่จะกักกันได้ แต่หากพ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษจำคุกไป เกิน 10 ปีแล้ว ก็ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะกักกัน

การพ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษจำคุกมีความหมายตามกฎหมายว่า ผู้นั้นได้รับโทษ หรือรับการกักกันครบกำหนดตามคำพิพากษาแล้ว และได้รับการปล่อยตัวไป รวมถึงการได้รับ - พระราชทานอภัยโทษ และลดโทษแล้วปล่อยตัวไปโดยชอบด้วยกฎหมายด้วย

ข้อ 4 ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดในบรรดาความผิดที่ระบุไว้แก่อีก ครั้งหนึ่ง จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน สำหรับการกระทำความผิดนั้น

ตามข้อ 4 นี้ ความหมายท่านเองเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในข้อ 2 ที่กล่าวมาแล้ว ก็จะต้องดูศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน แม้จำเลยจะรับโทษจำคุกจริง ๆ ไม่ถึง 6 เดือน เพราะได้รับพระราชทานอภัยโทษ และลดโทษจนถูกปล่อยตัวไปก็ตาม ก็ยังถือว่าจำเลยถูกศาล - พิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน ซึ่งไม่ขัดแย้งกำหนดโทษตามคำพิพากษาในการพิจารณา กักกัน เช่น จำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ และศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 6 เดือน ปรากฏ ต่อมาว่า จำเลยได้รับพระราชทานอภัยโทษ และลดโทษ จนในที่สุดจำเลยได้รับโทษจำคุกจริง ๆ เพียง 4 เดือนเท่านั้น กรณีอย่างนี้ก็ยังถือว่าจำเลยเคยถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้ว

ข้อ 5 ผู้นั้นได้กระทำความผิดที่ระบุไว้ในขณะมีอายุเกิน 17 ปีแล้ว

หลักเกณฑ์ตามข้อนี้ ต้องดูข้อเท็จจริงว่า ในขณะกระทำความผิด ผู้นั้นอายุเกิน 17 ปี แล้วหรือไม่ ถ้ายังไม่เกิน 17 ปี ก็จะนำมาพิจารณาการกักกันไม่ได้ ดังนั้น ผู้ที่มีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ ขณะกระทำความผิด ก็จะนำมาพิจารณาการกักกันไม่ได้ เพราะขณะกระทำความผิดยังไม่เกิน 17 ปี แม้ในขณะฟ้องผู้นั้นจะมีอายุเกิน 17 ปีแล้วก็ตาม ทั้งนี้ก็เพราะว่า เด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 17 ปี กระทำความผิดประมวลกฎหมายอาญามาตรา 74 มาตรา 75 บัญญัติให้ใช้วิธีการพิเศษสำหรับเด็กอยู่แล้ว และเหตุผลประการสำคัญก็คือ ไม่ควรจะกักกันเด็กที่มีอายุขนาดนี้ รวมไปถึงผู้กระทำความผิดทัศนีย์ เพราะอาจจะได้รับการช่วยเหลือสิ่งชั่วช้าจากผู้ที่ถูกกักกันได้โดยง่าย

การคำนวณระยะเวลาพักกัน

มาตรา 42 บัญญัติว่า " ในการคำนวณระยะเวลาพักกัน ให้นับวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มพักกัน แต่ถ้ายังมีโทษจำคุกหรือกักขังที่อยู่ของกักกันนั้นจะคงรับอยู่ ก็ให้จำคุก หรือกักขังเสียก่อน และให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุก หรือพ้นจากกักขังเป็นวันเริ่มพักกัน "

ระยะเวลาพักกัน และการปล่อยตัวผู้ถูกกักกัน ในนำบทบัญญัติมาตรา 21 มาใช้บังคับโดยอนุโลม "

การที่ศาลพิพากษาให้กักกันผู้ใด โดยปกติจะต้องมีโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือนรวมอยู่ด้วยเสมอ ฉะนั้นตามมาตรา 42 วรรคแรก จึงบังคับให้จำคุกเสียก่อนจนพ้นโทษจำคุกแล้ว จึงให้เริ่มนับวันพักกันจากวันถัดจากวันพ้นโทษจำคุก แต่ถ้านับโทษซึ่งมาครบกำหนดโทษจำคุกแล้ว ก็ของหักวันของซึ่งออกจากโทษจำคุกให้ตามมาตรา 22 เช่น จำเลยถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษามาเป็นเวลา 8 เดือน ต่อมาศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 6 เดือน และเมื่อพ้นโทษเข้าคุกแล้วให้ส่งตัวไปกักกันเป็นเวลา 3 ปี กรณีอย่างนี้จะของหักวันของซึ่งก่อนศาลพิพากษาออกจากโทษจำคุก 6 เดือน ให้จำเลยด้วย ตามตัวอย่างนี้ เมื่อหักวันของซึ่งให้จำเลยแล้ว ก็ส่งตัวจำเลยไปกักกันที่ทันที และจากตัวอย่างนี้เองทำให้เกิดปัญหาว่า วันของคุมขังที่เหลืออยู่ 2 เดือน หลังจากได้หักออกจากโทษจำคุกแล้ว จะนำวันของถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษานั้นมาหักออกจากระยะเวลาพักกันได้หรือไม่ ? คำตอบ ก็คือว่า น่าจะไม่ได้ เพราะไม่มีกฎหมายให้อำนาจให้ทำเช่นนั้นได้ หรือถ้าผู้ถูกกักกันจะของใครรับการกักขัง เช่น ถูกปรับรวมอยู่ด้วย และไม่ชำระค่าปรับ ก็จะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ (ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 29) ก็คงรับการกักขังเสรีจิ้นเสียก่อนแล้วจึงส่งตัวไปกักกัน ถัดจากวันพ้นจากกักขังเช่นเดียวกัน

แต่ที่ว่า เมื่อศาลพิพากษาให้กักกัน โดยปกติจะต้องมีโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือนสำหรับความผิดครั้งใหม่รวมอยู่ด้วยนั้น บางทีก็ไม่เป็นเช่นนั้น เพราะพนักงานอัยการมีสิทธิจะฟ้องขอให้กักกันเพียงอย่างเดียวในภายหลังก็ได้ ตามมาตรา 43 ซึ่งจะไต่ถามกล่าวต่อไป และถ้าศาลพิพากษาให้กักกันก็ของนับวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มกันกันตามมาตรา 42 ตอนต้น โดยกฎหมายไม่บัญญัติให้หักวันถูกคุมขังมาก่อนอย่างโทษจำคุก

ส่วนในวรรคท้ายของมาตรา ๒๑ ใหม่นี้ หมายความว่า การนับระยะเวลาที่กักกัน ก็ให้นับวันเริ่มกักกันเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ทอนค่าหนึ่งถึงชั่วโมง ถ้าระยะเวลาที่กำหนดเป็นเดือนก็ให้นับ 30 วันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปี ก็ให้คำนวณตามปฏิทินราชการ และเมื่อผู้นั้นถูกกักกันครบกำหนดแล้ว ก็ให้ปล่อยตัวในวันรุ่งขึ้น

การฟ้องคดีกักกัน

กักกันเป็นการควบคุมผู้กระทำคามผิดคดีอาญาไว้ในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำคามผิด เพื่อคดีอาญา และเพื่อมีอิทธิพล (ตามมาตรา 40 ดังที่กล่าวมาแล้ว) ทั้งนี้ เรื่องการกักกันจึงเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐที่จะดำเนินการให้โดยลตามนโยบายปรมาณ และป้องกันอาชญากรรมส่วนหนึ่ง ฉะนั้น ผู้อำนาจฟ้องคดีขอให้กักกันผู้กระทำคามผิดคดีอาญา กฎหมายจึงบัญญัติให้เป็นอำนาจของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะเท่านั้น (ตามมาตรา 43) ทั้งนี้ ราษฎรแม่จะเป็นผู้เสียหายในการกระทำคามผิดที่ระบุไว้ในมาตรา 41 บางข้อ ก็ไม่มีอำนาจฟ้องขอให้กักกันมาด้วยความผิดที่ตนเป็นผู้เสียหายได้ เช่น นายแดงเป็นผู้มีนิสัยชอบลักเล็กขโมยน้อยมาเป็นสันดาน เคยถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกหลายครั้งแล้ว แต่ยังไม่เคยถูกกักกันเลย เพราะพนักงานอัยการไม่ใคร่เคยขอให้กักกัน มาคดีนี้ใคร่ไปลักทรัพย์นายดำ และนายดำมาฟ้องคดีเอง นายดำก็ไม่สิทธิร้องขอให้ศาลกักกันนายแดง เพราะการขอให้กักกันเป็นอำนาจของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะ

อำนาจฟ้องคดีขอให้กักกันนั้น พนักงานอัยการอาจทำได้ 2 วิธี ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 43 คือ

1. ฟ้องขอให้กักกันรวมกันไปในฟ้องคดีต้นเป็นมูลเหตุในวงอำนาจฟ้องขอให้กักกัน กล่าวคือ เมื่อพนักงานอัยการฟ้องคดีที่กระทำคามผิดโดยบรรยายฟ้องคามความผิดที่ระบุไว้ และมีคำขอให้ลงโทษคามความผิดนั้น พนักงานอัยการก็จะขอให้กักกันด้วยรวมกันไปในฟ้องฉบับเดียวกันนั่นเอง
2. ฟ้องขอให้กักกันเป็นอภัยหลังคดีได้ ทั้งนี้หมายความว่า คดีได้ความครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 41 ทุกประการแล้ว จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยไม่น้อยกว่า 6 เดือน สำหรับความผิดที่ใดระบุไว้แล้ว แต่ไม่มีการขอให้กักกันในคดีนั้นไว้ โดยพนักงานอัยการอาจไม่ทราบ

หลักฐานที่จะขอให้กักกัน มาทราบที่หลัง กฎหมายจึงให้อำนาจพนักงานอัยการที่จะฟ้องขอให้กักกัน
 อย่างเดียวโดยเอกเทศได้ เช่น ฟ้องว่า จำเลยผู้นี้เคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกในความผิด
 ฐานลักทรัพย์มาแล้ว 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ปี และได้พ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษจำคุกแล้วแต่กรณี
 ไปแล้วไม่เกิน 10 ปี ได้กระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 41 อีก ในขณะที่มีอายุเกิน 17 ปีแล้ว
 และศาลได้พิพากษาให้จำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือนในความผิดนั้นแล้ว จึงขอให้กักกันจำเลยผู้นี้ เป็นต้น

แต่การฟ้องขอให้กักกันโดยเอกเทศในภายหลังนี้ พนักงานอัยการจะต้องฟ้องภายใน
 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่ฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจกักกัน มิฉะนั้นศาลอาญาคือความ (ตามมาตรา 97
 ประมวลกฎหมายอาญา)

2. ห้ามเข้าเขตกำหนด

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 44 บัญญัติว่า " ห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิ
ให้เข้าไปในท้องที่ หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา " การห้ามเข้าเขตกำหนดนี้ จะต้องกล่าว
 ไว้ในคำพิพากษาว่า ห้ามเข้าไปในท้องที่ใด หรือสถานที่ใดให้ชัดเจน และคำว่า " ท้องที่ " นี้
 มีความหมายกว้างกว่า คำว่า " สถานที่ " คำว่า " ท้องที่ " นี้ หมายความถึงท้องถื่น เช่น
 ตำบล หรือหมู่บ้าน แต่ไม่หมายความถึงจังหวัด ส่วนคำว่า " สถานที่ " จำกัดแคบลงไปอีกชั้นหนึ่ง
 หมายถึง เฉพาะสถานที่หนึ่งสถานที่ใดโดยเฉพาะ ซึ่งทั้งนี้แล้วแต่พฤติการณ์ใดคดีนั้นว่า สมควร
 สั่งห้ามผู้ถูกลงโทษเข้าไปในท้องที่ใด หรือสถานที่ใด มีกำหนดเท่าใดตามมาตรา 45

หลักเกณฑ์การห้ามเข้าเขตกำหนด

มาตรา 45 ได้ให้หลักเกณฑ์การห้ามเข้าเขตกำหนดไว้ดังนี้

1. ผู้นั้นถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษ ซึ่งหมายความว่า ผู้นั้นต้องถูกศาลพิพากษาให้
ลงโทษจริง ๆ มิใช่พิพากษาว่ากระทำความผิดแล้วลงโทษจำคุกเท่านั้นเท่านั้น แล้วรอการลงโทษไว้
 หรือพิพากษาว่า มีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ เพราะถ้อยคำในมาตรา 45 บัญญัติว่า
 ".... เมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าไปในเขตกำหนด...."
 ย่อมแสดงอยู่ในตัวว่า จะต้องมีการรับโทษกันจริง ๆ ส่วนโทษที่รับนั้น จะเป็นโทษอะไรก็ได้ตาม
 มาตรา 18 แต่ต้องเข้าใจได้ในตัวว่า ต้องไม่ใช่โทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต เพราะศาล -

ซึ่งจะเข้าพยานที่มาเป็นพยานใหม่ ช. ศาลจึงสั่งให้หมายคำทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกิน ห้าพันบาท ว่านายคำจะไม่ก่อเหตุร้ายถึงกล่าวล่อลวงเวลาที่ศาลกำหนด (แก่ทองไม่เกินสองปี) แก่นายคำไม่ยอมทำทัณฑ์บน ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งห้ามนายคำเข้าไปในเขตตำบลบ้านทราย ช. และพยาน อาศัยอยู่ได้

ตัวอย่างเรื่องห้ามเข้าเขตกำหนดความมาตรา 45

ตัวอย่างที่ 1. นายเกร มีนิสัยขี้สุมกับชื่อ มักชอบไปทะเลาะวิวาทแค้นารับประทานอาหารที่ร้าน ไทร่งูเสมอ ๆ แต่เจ้าพนักงานตำรวจจับตัวไม่ได้ ต่อมานายเกรไปทำร้ายนายสงที่ร้านไทร่งูอีก คราวนี้ถูกตำรวจจับตัวได้ และถูกฟ้องศาล ๆ พิพากษาจำคุก 3 ปี และเห็นว่านายเกรเป็นนักเลง อันชกชอบทำร้ายแค้นารับประทานอาหารที่ร้านไทร่งูเสมอ เพื่อความปลอดภัยของประชาชน จึงมี คำสั่งในคำพิพากษาว่า เมื่อพ้นโทษจำคุกแล้ว ห้ามนายเกรเข้าไปในบริเวณร้านไทร่งูอีก เป็นเวลา 5 ปี

จากตัวอย่างนี้ จะเห็นได้ว่า แม้โจทก์จะมีคำขอให้ศาลสั่งห้ามจำเลยเข้าเขตกำหนด กักตม แต่ศาลก็มีอำนาจสั่งห้ามจำเลยเข้าเขตกำหนดได้ แก่ข้อสำคัญคือ จะต้องไม่เกิน 5 ปี

ตัวอย่างที่ 2. จำเลยถูกฟ้องว่าลักทรัพย์ในกลางเงินวิจิตร คดีฟังได้ว่า จำเลยกระทำความผิด จริง และทางพิจารณาให้ความว่า จำเลยเคยลักของในกลางนั้นเสมอมาตั้งแต่ยังเด็ก แต่เจ้าทรัพย์ ไม่เอาความ เพราะสงสาร และเป็นของเล็กน้อย เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษฐานลักทรัพย์แล้ว จะสั่งห้ามเข้าไปในกลางเงินวิจิตรนั้นก็กำหนดหนึ่งปี นับจากวันพ้นโทษ ก็ได้

จากตัวอย่างที่ 2 นี้ จะเห็นได้ว่า ศาลจะต้องระบุดานที่ห้ามจำเลยเข้าไว้อย่าง ชัดแจ้ง และห้ามได้ไม่เกิน 5 ปี นับตั้งแต่วันพ้นโทษ โดยไม่จำเป็นต้องมีคำขอของโจทก์

ตัวอย่างที่ 3. จำเลยถูกฟ้องว่าทำร้ายร่างกายนายสี ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 6 เดือน แครอการลงโทษไว้ก่อน (คือ คดีจำเลยยังไม่ต้องถูกส่งไปเรือนจำเพื่อรับโทษจำคุก แต่ศาลจะ ปล่อยตัวจำเลยไป เพื่อให้โอกาสจำเลยกลับตัวเป็นคนดีภายในเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งไม่เกินห้าปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษา) กรณีอย่างนี้ ศาลจะสั่งห้ามจำเลยเข้าเขตกำหนดไม่ได้

จากตัวอย่างที่ 3 นี้ การที่ศาลสั่งห้ามจำเลยเข้าเขตกำหนดไม่ได้ ก็เพราะว่า ศาลยังไม่ได้สั่งให้ลงโทษจำเลย ศาลเพียงแต่สั่งให้รอการลงโทษจำเลยไว้เท่านี้! จำเลยจึงยังไม่ ได้รับโทษ

ตัวอย่างที่ 4. จำเลยไต่ถามการทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นในบ้านขายสุราอาหารที่ตลาดวงเวียนใหญ่ อยู่เสมอ เมื่อจำเลยถูกฟ้อง ศาลจะสั่งห้ามจำเลยเข้าไปในตลาดวงเวียนใหญ่ เป็นเวลา 2 ปี และจะสั่งห้ามจำเลยเสพสุรา เป็นเวลา 2 ปี ตามมาตรา 49 ด้วยก็ได้

จากตัวอย่างที่ 4 นี้ เมื่อศาลสั่งห้ามจำเลยเข้าเขตกำหนดแล้ว ศาลก็ยังมีอำนาจสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอื่นควบคู่กันไปก็ได้ ถ้าเข้าหลักเกณฑ์วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น ทั้งนี้ ถ้าจำเลยไต่ถามความผิดอันเกี่ยวเนื่องกับการเสพสุราเป็นอาชญา ศาลก็มีอำนาจสั่งห้ามจำเลยเสพสุรา เป็นเวลา 2 ปี ตามมาตรา 49 ด้วยก็ได้ ถึงแม้จะสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดตาม มาตรา 46 ไว้แล้วก็ตาม

3. เรียกประกันทดแทน

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 46 ศาลจะสั่งเรียกประกันทดแทนได้ 2 กรณี คือ

1. ถ้าความปรากฏแก่ศาล ความขอเสนอของพนักงานอัยการว่า ผู้ใดจะก่อเหตุร้าย ให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือ

2. ในการพิจารณาความผิดใด ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้าย ให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่น

การกระทำในสองกรณีนี้ ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลที่มีอายุเกิน 17 ปีแล้ว

ศาลมีอำนาจ 3 ประการ คือ

1. สั่งให้ผู้นั้นทำทัณฑ์บนว่า จะไม่ก่อเหตุร้ายดังกล่าวตลอดเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินสองปี ถ้าผิดทัณฑ์บนยอมใช้เงินตามที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินห้าพันบาท และศาลจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

2. ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บน หรือหาประกันไม่ได้ ศาลมีอำนาจสั่งให้กักขังผู้นั้นจนกว่า จะยอมทำทัณฑ์บน หรือหาประกัน แต่จะกักขังเกิน 6 เดือนไม่ได้ หรือศาลอาจสั่งห้ามผู้นั้นเข้าเขต กำหนดความมาตรา 45 ก็ได้ ตามข้อ 2 นี้ ศาลจะต้องเลือกสั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง คือจะสั่งให้กักขัง หรือจะสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดความมาตรา 45 ศาลจะสั่งทั้งสองอย่างไม่ได้ และถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนเข้าไป ในเขตกำหนดความที่ศาลสั่งห้าม ก็จะต้องรับโทษตามมาตรา 194

3. ถ้าผู้นั้นยอมทำทัณฑ์บน (โดยจะมีประกันด้วยหรือไม่ก็ตาม) และผู้นั้นทำผิดทัณฑ์บน ศาลก็มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในทัณฑ์บน (ซึ่งต้องไม่เกินห้าพันบาท) ถ้าผู้นั้นไม่ชำระก็จะต้องถูกบังคับเช่นเดียวกับค่าปรับตามมาตรา 29 และมาตรา 30 คือ จะต้องถูกยึดทรัพย์สินมาใช้เงินตามทัณฑ์บน หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนจำนวนเงินนั้น โดยคิดอัตราวันละ 20 บาท เช่นเดียวกัน ซึ่งศาลอาจกักขังได้อย่างสูงถึงหนึ่งปี แต่จะเกินหนึ่งปีไม่ได้ เพราะอำนาจเงินตามทัณฑ์บนอย่างสูงเพียง 5,000 บาท (มาตรา 47)

ทัณฑ์บนคืออะไร

คำว่า " ทัณฑ์บน " ตามมาตรา 46 และมาตรา 47 นี้ กฎหมายไม่มีคำนิยามไว้ หากพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 46 และมาตรา 47 นี้ กฎหมายไม่มีคำนิยามไว้ หากพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 46 และมาตรา 47 นี้ กฎหมายไม่มีคำนิยามไว้ หากพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 46 และมาตรา 47 นี้ กฎหมายไม่มีคำนิยามไว้

หากพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 46 และมาตรา 47 นี้ กฎหมายไม่มีคำนิยามไว้ หากพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 46 และมาตรา 47 นี้ กฎหมายไม่มีคำนิยามไว้

คำว่า " ทัณฑ์บน " ตามมาตรา 46 และมาตรา 47 นี้ กฎหมายไม่มีคำนิยามไว้ หากพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 46 และมาตรา 47 นี้ กฎหมายไม่มีคำนิยามไว้

หากพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 46 และมาตรา 47 นี้ กฎหมายไม่มีคำนิยามไว้

การกระทำของบุคคลใน 2 กรณี ตามมาตรา 46 ที่ศาลจะสั่งให้ทำทัณฑ์บนได้นั้น ควรสังเกตว่า จะต้องเป็นกรณีที่ " ยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดตามกฎหมาย " ทั้ง 2 กรณี ไม่ว่าจะมีความผิดสำเร็จ หรือการกระทำที่เป็นการกระทำความผิด หรือพยายามกระทำความผิด หรือสนับสนุนการกระทำความผิด หรือแม้จะเป็นความผิดมูลเหตุก็ตาม แต่เป็นเพียงการกระทำที่ " จะก่อเหตุร้าย หรือน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่น " เท่านั้นเอง ซึ่งยังไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย แต่เป็นเหตุที่จะนำไปสู่การกระทำความผิด กฎหมายจึงต้องป้องกันไว้ก่อนด้วยการให้ศาลบังคับให้ทำทัณฑ์บน หรือเรียกประกันทัณฑ์บน เป็นการกักโทษทั้งแก่หัวลม ตามคำพิพากษาของศาลเอง คังทิวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 นาย ก. มีเรื่องทะเลาะวิวาทกับนาย ข. แต่มีผู้มาห้ามปรามเสียก่อน ทั้งสองจึงเลิกวาทกันไป แต่ นาย ก. ได้พูดว่า จะฟ้องฆาตนาย ข. ให้ได้ มิฉะนั้นตัวเองจะนอนตายคาไม่หลับ ศาลก็จะบังคับให้นาย ก. ทำทัณฑ์บนได้ เพราะถือว่านาย ก. น่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่นาย ข.

ตัวอย่างที่ 2 นายโทกลงรักนางสาวดวงใจ อยู่มาวัน แคนางสาวดวงใจมิได้รักทอม นายโทกลงใจ จะหานักกรรมาสาคนนางสาวดวงใจ ทั้งนี้ ศาลก็บังคับให้นายโทกลงทำทัณฑ์บนได้ เพราะถือว่านางจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่นางสาวดวงใจ

ตัวอย่างที่ 3 นางเม้าเป็นแม่ค้าขายปลา แคนักจะตำว่าแม่ค้าคนอื่น ๆ อยู่เสมอ ภัยด้วยคำที่พยามคาย วันหนึ่งแกได้คำว่านายเผือก ซึ่งไ้มีงชายปลาใกล้ ๆ กับแก นายเผือก จึงไปฟ้องคดีต่อศาลว่า นางเม้ามีประมาท ขอให้ลงโทษ และให้นางเม้าทำทัณฑ์บนไว้ทว่า จะไม่คำว่านายเผือกอีกเป็นเวลา 2 ปี ทั้งนี้ ถ้าท่านเป็นศาลท่านจะสั่งให้นางเม้าทำทัณฑ์บนตามที่ นายเผือกมีคำขอโทษหรือไม่

จากตัวอย่างที่ 3 นี้ คำตอบก็คือว่า ไม่ไ้ เพราะการคำว่านันเป็นความผิดฐานหมิ่น ประมาทนั้นยังไม่ถือว่าเป็นการนำจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน ศาลจึงไม่อาจ สั่งให้นางเม้าทำทัณฑ์บนได้ ศาลเพียงกลงโทษฐานหมิ่นประมาทได้เท่านั้น

ตัวอย่างที่ 4 นายไวได้เกิดมองเมียงอยู่ข้างรถยนต์ของนายเจ็ย พร้อมกับถือถุงเงิน พวงใหญ่ไว้เมื่อ เพื่อจะทำกรรถกรรถยนต์ของนายเจ็ย แต่ถูกจับได้เสียก่อน ศาลพิจารณาคดีเห็นว่า นายไว ยังมีไ้กระทำความผิดตามฟ้อง แคนางจะก่อเหตุร้ายให้เกิดเป็นภัยอันตรายแก่ทรัพย์สินของผู้อื่น ศาลก็มีอำนาจสั่งให้นายไวทำทัณฑ์บนได้

จากตัวอย่างนี้ จะเห็นไ้ว่าในการพิจารณาคดีความผิดใด ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แคนักมีเหตุอันควร เชื่อว่าผู้ถูกฟ้องนำจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ศาลก็มีอำนาจสั่งให้ทำทัณฑ์บนได้

ข้อสำคัญ การกระทำตามความในมาตรา 46 นี้ ต้องเป็นการกระทำของบุคคลที่มี อายุเกิน 17 ปีแล้ว ทั้งนี้ ถ้าผู้จะก่อเหตุร้ายจึงกล่าวเป็นคดีที่มีอายุไม่เกิน 17 ปี ศาลก็ไม่มี อำนาจสั่งให้ทำทัณฑ์บนได้ เพราะวรรคท้ายของมาตรา 46 บัญญัติว่า " การกระทำของเด็กที่มี อายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปี มีให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรานี้ "

ไกล่ถ่วงมาแล้วว่า การกระทำของบุคคลผู้ที่จะก่อเหตุร้าย หรือน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดขึ้นกับทนายแก้บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น จะคงยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดตามกฎหมาย และการกระทำเช่นนี้จะมาสู่ศาลให้พิจารณา และสั่งบังคับให้ทำหัตถ์ขึ้น หรือมีประกันด้วยก็ได้ใน 2 กรณี หรือ 2 ทางด้วยกันตามมาตรา 46 วรรคแรก คือ

1. โดยขอเสนอของพนักงานอัยการ หรือ
2. โดยมีคดีฟ้องผู้กระทำความผิดอย่างไรอย่างหนึ่ง

ความปรากฏต่อศาลตามขอเสนอของพนักงานอัยการ หมายความว่า

ความปรากฏต่อศาลโดยขอเสนอของพนักงานอัยการนั้น เราจะคงเข้าใจว่า ไม่ใช่กรณีพนักงานอัยการฟ้องจำเลยในความผิดอย่างไรอย่างหนึ่ง ตามข้อ 2 แล้วจึงยื่นขอเสนอ หรือคำเสนอว่า ผู้นี้จักก่อเหตุร้าย เพราะถ้าเป็นอย่างนั้นแล้ว มาตรา 46 ก็ไม่จำต้องแยกไว้ 2 กรณี แต่การที่พนักงานอัยการจะยื่นขอเสนอตามกรณีข้อ 1 ได้ก็เพราะว่าไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการไว้ในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 7 ซึ่งมีความว่า

“ ในกรณีวิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามมาตรา 46 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญามาใช้บังคับเสมือนเป็นความผิดอาญา แต่ห้ามมิให้คุมขังชั้นสอบสวนเกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ห้ามมิให้เพิ่มเวลาเกินทางตามปกติที่นำตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนี้ด้วย ”

ทั้งนี้หมายความว่า ผู้ใดที่มีอายุเกิน 17 ปี ที่จะก่อเหตุร้ายให้เกิดขึ้นกับทนายแก้บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 46 ผู้นั้นจะถูกจับ ถูกควบคุม ถูกสอบสวน แล้วถูกฟ้องต่อศาลได้ เสมือนเป็นความผิดอาญา หรือเสมือนเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญาตัวเอง โดยมีข้อกำหนดให้คุมขังชั้นสอบสวนเกินกว่า 48 ชั่วโมง เพราะเป็นเรื่องเล็กน้อย ตำรวจจึงรีบสอบสวนให้เสร็จภายในเวลา 48 ชั่วโมง เพื่อพนักงานอัยการจะได้ยื่นฟ้องต่อศาลเป็นคดีนี้ด้วยเลย เสมือนความผิดอาญา

การให้อำนาจพนักงานอัยการฟ้องผู้จะก่อเหตุร้ายดังกล่าวต่อศาลได้ ในกรณีข้อ 1 นี้ เป็นอำนาจของพนักงานอัยการโดยเฉพาะ ราษฎรผู้เสียหายจะฟ้องผู้จะก่อเหตุร้ายแก่ตน หรือแก่ทรัพย์สินของตน ดังกรณีในข้อ 1 นี้ไม่ได้ และมีสิทธิแจ้งความ หรือร้องทุกข์ขอพนักงานสอบสวน เพื่อให้จัดการต่อไป

แต่ในกรณีข้อ 2 ที่ว่า " โดยมีคดีฟ้องผู้กระทำคามผิด อย่างใดอย่างหนึ่ง " ในข้อนี้หมายความว่า มีคดีฟ้องผู้กระทำคามผิดฐานใดฐานหนึ่งไว้แล้ว จะเป็นพนักงานอัยการฟ้อง หรือผู้เสียหายฟ้องคดีเองก็ตาม และศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง เพียงแต่ศาลเห็นมีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ถูกฟ้อง " น่าจะก่อเหตุร้าย " ให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่นได้ต่อไป ศาลก็จะสั่งบังคับให้ผู้ถูกฟ้องทำทัณฑ์บนได้ เพื่อป้องกันกากระทำคามผิดต่อไป มาตรา 46 จึงใช้ถ้อยคำทรงนี้ให้แตกต่างกัน เพราะเป็นการพิจารณาการกระทำคามฟ้องใน 2 กรณี นั่นคนละแง่ แต่ความหมายของการกระทำก็มีลักษณะอย่างเดียวกันนั่นเอง เช่น

ตัวอย่างที่ 1 พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องว่า จำเลยจะทำความร้ายนายแดง ขอให้ศาลบังคับให้ทำทัณฑ์บน ตามกรณีที่ 1 (เป็นการจะก่อเหตุร้าย)

ตัวอย่างที่ 2 นางคำเป็นโจทก์ฟ้องคดีเองว่า จำเลยพยายามจะทำร้ายร่างกายนางคำ ขอให้ลงโทษ ศาลพิจารณาคดีแล้ว ไม่เห็นการพยายามทำร้ายตามฟ้อง เพียงแต่จำเลยพูดว่า จะทำร้ายแล้วมีคนห้ามไว้เสียก่อน ซึ่งศาลต้องยกฟ้องไม่ลงโทษจำเลย แต่ศาลเห็นว่า จำเลย " น่าจะก่อเหตุร้าย " ให้เกิดภัยอันตรายแก่นางคำได้ต่อไป เพราะมีสาเหตุโกรธเคืองกัน และเคยรู้ว่า จะทำร้ายมาก่อนแล้ว ศาลก็มีอำนาจสั่งให้จำเลยทำทัณฑ์บนได้วา จะไม่ประพฤติตนเช่นนั้นอีกภายใน 2 ปี ถ้าผิดทัณฑ์บนต้องไซเงิน 1,000 บาท เป็นต้น และต้องเข้าใจควยว่า เงินจำนวนนี้ต้องชำระแก่ศาลเมื่อทำผิดทัณฑ์บน ไม่ใช่ชำระแก่ผู้เสียหาย และถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บน ศาลก็มีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่า ผู้นั้นจะทำทัณฑ์บน หรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่า 6 เดือน หรืออาจสั่งห้ามผู้นั้นเข้าเขตกำหนด ตามมาตรา 45 ก็ได้ ดังตัวอย่างที่ได้กล่าวมาแล้วในหน้า 186. ตอนท้าย

4. คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

ไต่ถามมาแล้วว่า ความวิปริตของจิตใจบุคคลเป็นมูลเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีจิตบกพร่อง หรือโรคจิต หรือจิตเพี้ยนเฟือน บุคคลเหล่านี้เป็นผู้เจ็บป่วยทางจิตใจที่หาเวทนา และอาจกระทำมิคณาโทษได้ง่ายกว่าบุคคลปกติ เพราะโอกาสที่ผู้นั้นจะสามารถรู้จักผิดชอบ หรือสามารถบังคับตนเองได้มีน้อยเต็มที่ ประมวลกฎหมายจึงบัญญัติถึง – ความผิด และโทษ กับวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ กล่าวคือ

เมื่อผู้มีความไม่สมประกอบทางจิต ทั้ง 3 ชนิดนี้กระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบได้ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ กฎหมายไม่เอาโทษ (ซึ่งศาลจะต้องปล่อยตัวไป) แต่ถ่าในขณะที่กระทำความผิด ยังสามารถรู้ผิดชอบได้บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง กฎหมายจึงจะเอาโทษ โดยให้อ่านาสศาลจะลงโทษน้อยกว่าโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ (ตามมาตรา 65)

ผู้ต้องคำพิพากษาของศาลใน 2 กรณีนี้ อาจถูกศาลใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ กล่าวคือ ศาลต้องพิจารณาว่าการปล่อยตัวผู้ที่มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตเพี้ยนเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษตามความผิดนั้น หรือได้รับการลดโทษตามมาตรา 65 จะเป็นการปล่อยภัยแก่ประชาชนหรือไม่ ถ้าไม่ปลอดภัย ศาลมีอำนาจสั่งให้ส่งตัวไปคุมไว้ในสถานพยาบาล เพื่อรับการรักษา และศาลจะ – เพิกถอนคำสั่งนี้เสียเมื่อใดก็ได้ ทั้งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 บัญญัติว่า " ถ้าศาลเห็นว่าการปล่อยตัวผู้ที่มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตเพี้ยนเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับการลดโทษตาม มาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งตัวไปคุมตัวไว้ในสถานรักษาพยาบาล ก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้ "

สถานพยาบาลที่ว่านี้ หมายถึง สถานพยาบาลที่รักษาโรคจิตนั่นเอง และการคุมตัวไว้ในสถานรักษาพยาบาลนี้ กฎหมายไม่ได้กำหนดเวลาไว้ เพราะยอมแล้วกว่าผู้ต้องคำพิพากษานั้นจะหายหรือทุเลาขึ้นมาน้อยเพียงใด กฎหมายจึงให้ศาลเพิกถอนคำสั่งเสียเมื่อใดก็ได้ ซึ่งศาลก็ต้องอาศัยรายงานของแพทย์ผู้รักษาเป็นหลักในการพิจารณาเพิกถอนคำสั่ง

แต่ถ้าศาลพิพากษาว่า ผู้วิกลจริต หรือผู้ที่ไม่สมบูรณ์ทางจิตทั้ง 3 ชนิดนี้ ไม่ได้กระทำผิด และพิพากษายกฟ้องโจทก์ จะควยเหตุใดก็ตาม ศาลจะสั่งให้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยข้อนี้แก่ผู้นั้นไม่ได้ เพราะไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 48 นี้ เช่น พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องว่า จำเลยผิดกฏหมายให้จมน้ำตาย โดยมีเจตนาฆ่า ขอให้ลงโทษฐานฆาตกรรมตาย จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ตายกลัวจำเลยซึ่งเป็นคนวิกลจริตจึงโผล่มาเพื่อจะทำร้ายผู้ตาย ผู้ตายจึงกระโดดลงแม่น้ำ และจมน้ำตายเอง เพราะว่ายน้ำไม่เป็น จำเลยมิได้กระทำความผิดทางฟ้องครั้งนี้ แม้จะปรากฏข้อศาลว่า จำเลยยังวิกลจริตอยู่ในขณะพิพากษาคดีก็ตาม ศาลก็จะสั่งให้ส่งตัวจำเลยไปคุมไว้ในสถานพยาบาลเพื่อรับการรักษาไม่ได้ เพราะไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 48 กล่าวคือ จำเลย (บุคคลวิกลจริต) ผู้นั้น ยังมีได้กระทำความผิด การที่จะสั่งตามมาตรา 48 นี้ได้ จะต้องได้ความว่า จำเลยได้กระทำความผิด เพราะความบกพร่องของจิตใจ ซึ่งจำเลยไม่ควรต้องรับโทษ หรือควรได้รับการลดโทษตามมาตรา 65

เมื่อเป็นเช่นนี้ บางท่านอาจสงสัยว่า เมื่อศาลยกฟ้องปล่อยผู้วิกลจริตไป ก็จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วจะทำอย่างไร เพราะผู้นั้นอาจไปกระทำความผิดอีกก็ได้

ข้อนี้ มีทางแก้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 กล่าวคือ เมื่อผู้มีโรคทางจิตได้กระทำความผิด และถูกจับเป็นผู้ต้องหา หรือถูกฟ้องเป็นจำเลย มาตรา 14 ก็ยังคงบัญญัติว่า ในระหว่างสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา ถ้ามีเหตุควรเชื่อว่า ผู้ต้องหา หรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริต และไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ให้พนักงานสอบสวน หรือศาล แล้วแต่กรณีสั่งให้พนักงานแพทย์ตรวจผู้นั้น เสร็จแล้วให้เรียกพนักงานแพทย์ผู้นั้น มาให้ถ้อยคำต่อพนักงานสอบสวน หรือให้การต่อศาล ว่าตรวจได้ผลประการใด ถ้าเห็นว่าผู้ต้องหา หรือจำเลยวิกลจริตไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ก็ให้งดการสอบสวน การไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาไว้จนกว่าผู้นั้นหายวิกลจริต หรือสามารถต่อสู้คดีได้ โดยให้มีอำนาจส่งตัวผู้นั้นไปยังโรงพยาบาลโรคจิต หรือมอบตัวแก่ผู้อนุเคราะห์ หรือผู้วาราชการจังหวัด หรือผู้อื่นที่เต็มใจรับตัวไปดูแลรักษาก็ได้ ตามที่พนักงานสอบสวน หรือศาล จะเห็นสมควร และศาลจะสั่งจำหน่ายคดีชั่วคราว เมื่อจำเลยหายวิกลจริต หรือสามารถต่อสู้คดีได้แล้ว ศาลก็จะยกคดีนั้นพิจารณาต่อไป โดยโจทก์ไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่

ด้วยเหตุนี้ย่อมหมายความว่า ศาลจะพิจารณาคดีได้ก็ต่อเมื่อจำเลย หรือผู้ต้องหาได้มาย
วิถัจจริตแล้ว หรืออาการทุเลาดีขึ้นมากแล้วจนสามารถต่อสู้คดีได้ ฉะนั้นเมื่อศาลพิพากษาคดียกฟ้อง
โจทก์ และปล่อยจำเลยไป จำเลยอาจจะหายวิถัจจริตในขณะพิจารณาคดีก็ได้ หรือแม้อาการวิถัจจริต
ของจำเลยจะปรากฏขึ้นมาอีกในขณะศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ เพราะจำเลยมีใ้ใครกระทำคามผิด
ก็เป็นเรื่องที่ไม่ผิดของจำเลย หรือองค์การสังคมสงเคราะห์จะดำเนินการช่วยเหลือต่อไป

นอกจากศาลจะมีอำนาจสั่งให้คุมตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนซึ่งไม่คงรับโทษ
หรือไ้รับการลดโทษ ตามมาตรา 65 ไปรักษาศักดิ์ในสถานพยาบาลแล้ว ศาลยังมีอำนาจสั่งให้ -
ผู้เสพสุราเป็นอาจีน กับผู้ที่ศึกษาเสพคดีให้โทษ ไปคุมตัวไว้ในสถานรักษาพยาบาลเพื่อรับการรักษา
ใดเช่นเดียวกัน เพราะบุคคลดังกล่าว 2 ประเภทนี้ อาจไปกระทำคามผิดไ้กายกว่าปกติ เนื่อง -
จากบุคคลพวกนี้มักเกิดความหวาดระแวงกลัวคนอื่นจะทำร้าย ความจำและความคิดอ่อนแอ ประสาท
หลอน อาจจะทำร้ายผู้อื่นด้วยความผิดตัว แต่ความรู้สึกผิดชอบชั่วดียังมีมากกว่าคนเป็นโรคจิต
ดังนั้น กฎหมายจึงไม่ยอมให้ผู้นี้กระทำคามผิดยกเอาความผิดมา เพราะเสพสุรา หรือสิ่งเมาอย่าง
อื่นมาเป็นข้อแก้ตัวที่จะไม่คงรับโทษ อย่างเช่นมาตรา 65

ฉะนั้น ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่า ผู้ใดมีความผิด และให้ลงโทษจำคุก หรือพิพากษาว่า
มีความผิดแต่ให้รอการกำหนดโทษไว้ก่อน หรือรอการลงโทษไว้ ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นไ้ใครกระทำ
คามผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพสุราเป็นอาจีน หรือผู้นั้นเป็นผู้ที่ศึกษาเสพคดีให้โทษ ศาลจะสั่งให้ -
คำพิพากษาว่า ห้ามมิให้ผู้นั้นเสพสุรา หรือยาเสพคดีให้โทษ หรือห้ามทั้งสองอย่าง ภายในเวลา
ไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้นโทษ หรือนับตั้งแต่วันปล่อยตัว เพราะรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษ
ก็ได้ ซึ่งถ้าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลก็มีอำนาจสั่งให้คุมตัวไว้ในสถานรักษาพยาบาลไม่-
เกินสองปีได้ (มาตรา 49) ตามมาตรานี้ขอ้ที่นำแปลกก็คือว่า ศาลจะต้องมีคำสั่งว่า ห้ามเสพสุรา
หรือยาเสพคดีให้โทษก่อน ถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ศาลจึงจะมีอำนาจสั่งให้ส่งตัวไปคุมไว้ในสถาน
รักษาพยาบาลได้ และถ้าผู้นั้นหลบหนีออกไปจากสถานรักษาพยาบาลก่อนกำหนด ผู้นั้นก็จะคงรับโทษ

การห้ามสุรา (ซึ่งรวมถึงในบ้านของตนเองก็เสกไม่ได้) เป็นการคัดสรรภาพมากก็จริง แต่เป็นการตีคลุมเหตุที่ชักนำไปกระทำความผิด ผู้ศึกษาเสกคิให้โทษก็เช่นเดียวกัน เมื่อผู้เชี่ยวชาญ ยืนยันว่า ถ้าผู้นั้นเฝ้ากำลังใจเข้มแข็งเล็กเสกโคจะหายได้ จึงให้ศาลสั่งห้ามเสก เป็นข้อจำกัดกำลังใจ อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งตามความเป็นจริงจะไฉนเฉพาะผู้ที่มีการไม่รุนแรง และมีกำลังใจเข้มแข็งจริง ๆ แต่ผู้นั้นเฝ้าเฝ้ากำลังใจ ไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด จึงให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ส่งตัวไปคุมไว้ในสถานรักษาพยาบาล เป็นเวลาไม่เกินสองปี ซึ่งจะทำให้ไม่มีโอกาสเสกสุรา หรือยาเสกคิให้โทษ และยังได้รับการรักษาพยาบาลพร้อมกันไปด้วย โอกาสที่จะหายจึงมีมากขึ้น

ข้อเสียของเรื่องนี้อยู่ที่ว่า ผู้กระทำความผิด เพราะเหตุเสกสุราเป็นอาชญา หรือศึกษา-เสกคิให้โทษนั้น ถ้าผู้นั้นถูกลงโทษจำคุก ซึ่งจะถูกขังในเรือนจำ ก็เป็นการห้ามเสกอยู่ในตัว แต่ถาได้รับโทษน้อยลง และพ้นโทษออกไปแล้ว หรือผู้ที่ศาลรอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษ จะไปเสกในย่าน หรือที่ไหน ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งศาล ยกที่ศาลจะรู้ได้ โจทก์หรือพนักงานสอบสวน ก็คงไม่มีโอกาสจะติดตามไปตรวจสอบได้ เฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่กลายเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง หรือศึกษาเสกคิให้โทษบางชนิด แทบไม่มีทางเล็กโคด้วยตนเอง คำสั่งของศาลห้ามเสกในเวลาไม่เกินสองปี จะไม่เกิดผลที่แน่นอน ชอบที่กฎหมายจะให้ศาลสั่งให้ส่งตัวไปคุมไว้ในสถานพยาบาลได้เลย เพื่อรับการรักษาดังนี้ แต่กฎหมายเท่าที่เป็นอยู่ในมาตรา 49 นี้ ศาลจะสั่งให้ส่งตัวไปรักษาในสถานพยาบาลที่เฝ้าไม่ได้ ศาลจะสั่งกำหนดเวลาห้ามเสกเสียก่อน โดยที่ห้ามเวลาไม่เกินสองปี เมื่อผู้นั้นเฝ้าเฝ้า ศาลจึงจะสั่งให้ส่งตัวไปคุมไว้ในสถานพยาบาลได้ จึงเป็นเรื่องแปลกกึ่งที่โคกล่าวมาแล้ว ซึ่งถ้าไม่มีหลักฐานที่จะแสดงให้ศาลทราบว่า ผู้นั้นฝ่าฝืนคำสั่งที่ห้ามเสกจนสิ้นกำหนดเวลาที่ห้ามไว้แล้ว ศาลก็ไม่มีทางจะสั่งให้คุมตัวไว้ในสถานพยาบาลได้ อันจะเป็นเหตุให้ผู้นั้นมีโอกาสจะไปก่ออาชญากรรมต่อไปได้อีกโดยง่าย ไม่ต้องควมโยบายในการที่จะป้องกันอาชญากรรม และไม่สมความมุ่งหมายในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากผู้กระทำความผิดใน -คนภาคพิเศษแต่พวกนี้ผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต นรีจิตที่เข้มเฟิบ ซึ่งถ้าศาลพิพากษาว่า มีโคกระทำความผิด ก็จะต้องปล่อยตัวไป เพราะไม่เขาเกณฑ์ศาลจะสั่งให้คุมตัวไว้ในสถานพยาบาลได้ตามมาตรา 48 ดังนั้น ถ้าปรากฏว่า ในขณะที่พิพากษาคดี อาการของโรคจิตกำเริบขึ้นมาอีก และจำเลยไม่มีญาติ -พี่น้องคอยช่วยเหลือดูแลเลย ก็น่าวิตกว่า จะไปก่ออาชญากรรมได้ง่าย ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของฝ่าย

บริหารจะต้องช่วยเหลือแก้ไขต่อไปในค่านสังคมสังเคราะห์ และสมควรที่ฝ่ายนิติบัญญัติจะได้ออกกฎหมายนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายในการป้องกันอาชญากรรม 1

5. ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 50 บัญญัติว่า " เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่า ผู้นั้นกระทำความผิด โดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพนั้นต่อไป อาจจะกระทำความผิดเช่นนี้ขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพนั้นไว้กำหนดเวลาไม่เกินห้าปี นับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้ "

คำว่า " อาชีพ " หมายถึง การดำเนินกิจการอันเป็นการเลี้ยงชีพ หรือเลี้ยงชีพโดยปกติของผู้หนึ่ง เช่น คนมีอาชีพทำนาตามปกติ ถ้าใช้เวลาว่างจากการทำนาไปรับจ้างเขาชุกฉินเป็นครั้งคราว การรับจ้างชุกฉินเป็นครั้งคราวไม่ถือว่าเป็นอาชีพของผู้นั้น เพราะเขาไม่ได้ทำโดยปกติคั้งนั้น ถ้าผู้หนึ่งไปลักทรัพย์ของผู้อื่นจากชุกฉิน และถูกจับได้ ศาลก็จะสั่งห้ามผู้หนึ่งรับจ้างชุกฉินไม่ได้ เพราะการรับจ้างชุกฉินมิใช่อาชีพที่ผู้หนึ่งทำโดยปกติ ไม่เข้าบทบัญญัติมาตรา 50 นี้

คำว่า " วิชาชีพ " หมายถึง การประกอบอาชีพที่ต้องอาศัยศิลปะ หรือความรู้และปัญญา เช่น การเป็นแพทย์ เป็นทนายความ เป็นวิศวกร หรือเป็นสถาปนิก วิชาชีพเหล่านี้คนที่ทำได้จะต้องอาศัยการเล่าเรียนมา และต้องมีใบอนุญาต

ตามมาตรา 50 นี้ ขอให้สังเกตคำว่า กระทำความผิด " เนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ กับคำว่า กระทำความผิด " โดยอาศัยโอกาส " จากการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ

คำว่า " เนื่องจากการประกอบอาชีพ " นั้น มีความหมายกว้างกว่าคำว่า " โดยอาศัยโอกาส " เพราะกฎหมายของการจะครอบคลุมการกระทำความผิดทั้งหมดที่กระทำ ไม่ว่าโดยอาศัยโอกาสหรือเนื่องจากการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพของผู้หนึ่ง เช่น เป็นแพทย์ ทั้งคลินิครักษารโรค และศัลยกรรม แต่รับจ้างทำแท้งโดยผิดกฎหมาย หรืออาชีพเป็นยาม แต่รู้เห็นเป็นใจให้คนร้ายลักทรัพย์ เคยถูกจับได้หลายครั้งหลายหน เมื่อศาลพิพากษาลงโทษ ศาลก็จะห้ามประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพนั้นได้ไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษ

1. วิจัย ทองลงยา

ตัวอย่าง นาย ก. มีอาชีพค้าขาย แคนาย ก. มักจะอาศัยโอกาสที่ผู้มาค้าขายแวะอดลิทห้วยจากผู้ที่ค้าขายเสมอ ทั้งนี้ เมื่อศาลพิพากษาลงโทษจำคุกนาย ก. ฐานลักทรัพย์ ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาว่า ห้ามนาย ก. รับจ้างค้าขาย เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษจำคุกก็ได้

ตามมาตรา 50 นี้ การที่ศาลจะสั่งห้ามจำเลยประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพใดนั้น จะต้องเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้นั้น เพราะการห้ามประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพบางอย่างนั้น มีเวลานับตั้งแต่วันที่พ้นโทษ จึงย่อมแสดงว่าต้องเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษ จะเป็นโทษจำคุก กักขัง หรือปรับก็ตาม ซึ่งเมื่อผู้นั้นได้รับโทษแล้ว หรือพ้นโทษโดยไต่รับพระราชทานอภัยโทษก็ตาม ศาลจึงจะมีอำนาจสั่งห้ามประกอบอาชีพได้ ทั้งนี้ ถ้าศาลไม่ลงโทษจำเลย เช่น ศาลพิพากษาว่า จำเลยกระทำผิด แต่ให้รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษไว้ ตามมาตรา 56 ศาลก็จะสั่งห้ามการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพไม่ได้ เช่น นาย ก. เป็นศัลยแพทย์ ฝากคดีคนไข้ตายโดยประมาณ มา 3 - 4 รายแล้ว ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก แต่รอการลงโทษไว้ก่อน อันนี้ศาลจะสั่งห้ามนาย ก. ประกอบวิชาชีพแพทย์ไม่ได้ เพราะไม่ใช่กรณีที่ศาลลงโทษนาย ก. หรือนาย ก. มีอาชีพขบถแท้ที่ขึ้นวันเกิดเหตุนาย ก. ได้ขบถไปจนนายขาว บาดเจ็บสาหัสโดยประมาณ ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกนาย ก. นาย ก. 1 ปี แต่ให้รอการลงโทษไว้ก่อน (คือนาย ก. ยังไม่ต้องเข้าไปรับโทษจำคุกในเรือนจำ) ทั้งนี้ ศาลก็ไม่มีอำนาจสั่งห้ามนาย ก. ขบถแท้

การที่ศาลจะมีคำสั่งห้ามประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพนั้น ศาลจะต้องคำนึงว่า ถ้าขึ้นให้ผู้นั้นประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพต่อไป ก็คงจะกระทำผิดความผิดเช่นนี้อีก ซึ่งจะเป็นอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่น ศาลจึงจะสั่งห้ามการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพเช่นนั้นชั่วคราว มีกำหนดไม่เกินห้าปี นับแต่วันพ้นโทษ และถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนคำสั่งของศาล ก็จะต้องรับโทษตามมาตรา 196